

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยทำการสำรวจห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในสถาบันอุดมศึกษา ในด้านการบริหาร งานเทคนิคและการบริการ ตลอดจนปัญหาในการดำเนินงานของห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยและสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัย

การกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารห้องสมุดหรือหัวหน้าห้องสมุดหรือผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 38 แห่ง แห่งละ 1 คน รวมทั้งหมด 38 คน ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มห้องสมุดทางการแพทย์ และกลุ่มห้องสมุดสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางการแพทย์ โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยห้องสมุดคณะของมหาวิทยาลัยต่างๆ ดังนี้

1. กลุ่มห้องสมุดทางการแพทย์ 22 แห่ง ได้แก่

- 1.1 หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.2 ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.3 ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.4 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 1.5 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 1.6 ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ (ห้องสมุดสมนึก พุนทรัพย์
คณะทันตแพทยศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 1.7 ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 1.8 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 1.9 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
- 1.10 ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 1.11 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 1.12 ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 1.13 ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 1.14 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 1.15 ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ (ห้องเอกสารอ้างอิงทางเภสัชศาสตร์
"ประโชติ เปล่งวิทยา") มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 1.16 ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ (ห้องอ่านหนังสือคณะทันตแพทยศาสตร์)
มหาวิทยาลัยนเรศวร
- 1.17 ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- 1.18 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ (ฝ่ายหอสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 1.19 ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ (หน่วยส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา
ด้วยตนเอง) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 1.20 ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 1.21 ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ (ศูนย์เภสัชสนเทศ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 1.22 ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

2. กลุ่มห้องสมุดสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางการแพทย์ 16 แห่ง ได้แก่
 - 2.1 ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 2.2 ห้องสมุดคณะสหเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 2.3 ห้องสมุดสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 2.4 ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - 2.5 ห้องสมุดคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - 2.6 ห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - 2.7 ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 - 2.8 ห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 - 2.9 ห้องสมุดสถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล
 - 2.10 ห้องสมุดสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล
 - 2.11 ห้องสมุดวิทยาเขตราชวิถี (คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณะเวชศาสตร์เขตร้อน) มหาวิทยาลัยมหิดล
 - 2.12 ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - 2.13 ห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - 2.14 ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ (ห้องสมุดศรีริน) มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 2.15 ห้องสมุดคณะสาธารณสุขศาสตร์ (ห้องสารสนเทศคณะสาธารณสุขศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 2.16 ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ (ห้องอ่านหนังสือคณะพยาบาลศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่จะศึกษาจริง คือ ผู้บริหารห้องสมุดซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือหัวหน้าห้องสมุดหรือผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพสังกัดอื่นๆ จำนวน 5 แห่ง แห่งละ 1 คน รวมทั้งหมด 5 คน ได้แก่

1. ห้องสมุดวิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานคร วชิรพยาบาล
2. ห้องสมุดวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า กรมแพทย์ทหารบก
3. ห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย

4. ห้องสมุดวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี
5. ห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสลบุรี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย ชื่อสถาบันอุดมศึกษา ชื่อห้องสมุด ชื่อและตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม ทรัพยากรสารนิเทศของห้องสมุดทั้งวัสดุตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์และจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุด ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิดทั้งหมด

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 18 ข้อ เป็นคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด ในด้าน

การบริหาร

1. โครงสร้างการบริหาร
2. การแบ่งฝ่ายงาน
3. แผนงาน
4. นโยบาย
5. บุคลากร
6. งบประมาณ
7. อาคารสถานที่
8. วัสดุอุปกรณ์
9. การประชาสัมพันธ์
10. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

งานเทคนิค

1. การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ
2. การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ
3. การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ
4. การบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ
5. การจำหน่ายทรัพยากรสารสนเทศออก

การบริการ

1. ประเภทของบริการ
2. ประเภทของผู้ใช้
3. ระเบียบการใช้

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานห้องสมุด
สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร (25 ข้อ) งานเทคนิค (8 ข้อ) และการบริการ (7 ข้อ) โดยมีจำนวนคำถามทั้งหมด 40 ข้อ เป็นคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด โดยใช้มาตราประมาณค่า (Rating Scales) โดยแบ่งปัญหาเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นปัญหามาก
3	หมายถึง	เป็นปัญหาปานกลาง
2	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อย
1	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานห้องสมุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร งานเทคนิค และการบริการ ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด

การทดสอบแบบสอบถาม

หลังจากได้สร้างแบบสอบถามในระหว่างเดือนมิถุนายน 2547 แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอเพื่อขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นเดือนกรกฎาคม 2547 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่จะศึกษาจริง คือ ผู้บริหารห้องสมุดซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือหัวหน้าห้องสมุดหรือผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพสังกัดอื่น ๆ จำนวน 5 แห่ง แห่งละ 1 คน รวมทั้งหมด 5 คน

จากการทดสอบแบบสอบถาม พบว่าเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยมีความไม่ชัดเจนในบางข้อ จึงได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. คำชี้แจงตัวเล็กเกินไปจึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้สนใจนักและไม่ทำเครื่องหมายในช่อง และบางข้อก็ไม่เติมคำลงในช่องว่างด้วย บางข้อทำเครื่องหมายลงในช่อง แต่ไม่เติมคำลงในช่องว่าง และบางข้อไม่ทำเครื่องหมายลงใน แต่เติมคำลงในช่องว่าง แก้ไขโดยให้คำชี้แจงตัวใหญ่ขึ้นและเน้นให้เป็นตัวหนา
2. วันที่ห้องสมุดให้บริการ บางห้องสมุดจะไม่ได้มีช่วงเวลาที่กำหนดให้ เช่น จันทร์ – ศุกร์ แต่บางห้องสมุดเป็น จันทร์ – พฤหัสบดี เป็นต้น ดังนั้นจึงเพิ่มเวลาอื่นๆ ให้เลือกตอบ

เมื่อแก้ไขแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วได้จัดทำสำเนาให้ครบตามจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขเรียบร้อยแล้วได้ยื่นคำร้องถึงงานบริการการศึกษาของคณะอักษรศาสตร์ เพื่อขออนุมัติออกหนังสือถึงผู้บริหารห้องสมุดซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือหัวหน้าห้องสมุดหรือผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถาม (ภาคผนวก ก)

เมื่อได้รับหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันที่ 20 สิงหาคม 2547 จึงได้ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามแนบไปพร้อมกับหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จัดส่งไปยังผู้บริหารห้องสมุดซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือหัวหน้าห้องสมุดหรือผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 38 แห่ง โดยจัดส่งทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองเปล่าติดแสตมป์เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งแบบสอบถามคืนมาระหว่างวันที่ 23 - 24 สิงหาคม 2547

หลังจากครบกำหนดวันส่งแบบสอบถามคืน ซึ่งระบุไว้ในแบบสอบถามภายในวันที่ 15 กันยายน 2547 ปรากฏว่าได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 15 ชุด ผู้วิจัยจึงดำเนินการทวงแบบสอบถามทางโทรศัพท์และรอแบบสอบถามอีก 2 สัปดาห์ จึงได้แบบสอบถามคืน 20 ชุด หลังจากนั้นได้ดำเนินการทวงแบบสอบถามทางโทรศัพท์ไปยังห้องสมุดที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนมาจำนวน 2 แห่ง รวมแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมด 37 ชุด โดยไม่ได้รับแบบสอบถามคืนจากห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 1 ชุด เมื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ 1 ชุด ดังนั้นจึงมีแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วสามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 36 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (SPSS – Statistical Package for the Social Science for Windows) โดยจัดกลุ่มดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นของห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยการหาค่าแจกแจงความถี่และให้รายละเอียดภายใต้ห้องสมุดแต่ละแห่งตามกลุ่มห้องสมุดในภาคผนวก ข
2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา ในด้านการบริหาร งานเทคนิค และการบริการ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยการหาค่าพิสัย และค่าร้อยละ
3. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา ในด้านการบริหาร งานเทคนิคและการบริการ แยกวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา ในด้านการบริหาร งานเทคนิค และการบริการ คิดค่าคำตอบโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีวิธีการดังนี้

1. กำหนดมาตราประมาณค่าไว้ 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นปัญหามาก
3	หมายถึง	เป็นปัญหาปานกลาง
2	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อย
1	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อยที่สุด

2. มีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้ ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด	(มส)
3.51 – 4.50	หมายถึง	เป็นปัญหามาก	(ม)
2.51 – 3.50	หมายถึง	เป็นปัญหาปานกลาง	(ป)
1.51 – 2.50	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อย	(น)
1.00 – 1.50	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อยที่สุด	(นส)

3. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	หมายถึง	จำนวนประชากร
\bar{x}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 2 เป็นข้อเสนอแนะต่างๆ ไป ที่ได้แจกแบบสอบถามประเภทปลายเปิด โดยแต่ละข้อย่อยภายใต้หัวข้อใหญ่จะจัดเรียงตามลำดับความถี่ของจำนวนผู้ให้ข้อเสนอแนะ

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าทางสถิติและสรุปความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในรูปตารางและการบรรยายดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางได้จำแนกห้องสมุดคณะต่างๆ โดยใช้อักษรย่อแทนชื่อเต็ม

อักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

อักษรย่อ	ชื่อเต็ม
มหาวิทยาลัย	
จพ.	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มธ.	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มช.	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มม. รามา	คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
มม. ศิริราช	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
มช.	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มศว.	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มน.	มหาวิทยาลัยนเรศวร
มอ.	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มศก.	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ม.อบ.	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มบ.	มหาวิทยาลัยบูรพา